

berg
19

xxv.

1928 K 944

3, 23

27

ORATIO ACADEMICA
DE
PRINCIPVM
EL. SAXONIAE
MERITIS IN REM LITERARIAM
XXI
MAGISTRORVM PHILOSOPHIAE
RENVNCIATIONI

D. XXIX. APR. A. ∞ MDCC XVIII
PRAEMISSA

A
IOHANNE GVILIELMO IANO
HIST. P. P. ET COLLEGII PHILOS. DECANO

VITEMBERGAE
IMPENSIS VIDVAE GERDESIANAE

1779

ORATIO ACADÉMICA

DE

PRINCIPVM

EL. SAXONIAE

MERITIS IN REBUS LITERARIIS

XXXI

MAGISTROVM PHILOSOPHIAE

RENUNCIATIONI

D. XIX. APR. A. 1766 XVIII

PRÆMISSA

IOHANNI GWILIELMO IANO

HIST. P. ET COLLEGI PHILOS. DECANO

NIENBURGAE

INTE. SIB. VIDVAE GERDESIAE

VIRIS AC IUVENIBVS
VIRTUTE INGENIO ET DOCTRINA
FLORENTISSIMIS PARTIM ETIAM DIGNITATE
MVNERVVM REVERENDIS

BENIAMINO HOFFMANNO, Vratislaviensi Silesio
HERMANNO ANTONIO ROHNIO, Lubecensi
IOHANNI CHRISTIANO LVDVVIGIO,

Cizenfi - Misnico

HENRICO ANDRAEAE TOEPFFERO, Baruthensi
Saxoni

FRIDRICO GVILIELMO BVRCKARDO,
Iohann-Georgen-Stadensi Misn.

IOHANNI EHRENFRIDO SILLIGIO, Haynensi
Misnico

DAVIDI LAVPIZIO, Svidnicensi Silesio
CHRISTIANO FRIDERICO KOCHIO, Pastori
Breitenbrunnensi

GOTTFRIDO SAMVELI SEYFRIDO, Freyber-
genfi Misnico

IOHANNI FRIDERICO CALEZKIO, Cossviga-
Anhaltino

DANIELI OELSNERO, Vratislaviensi Silesio
IOHANNI HENRICO TEVBERO, Reçtori Scho-
lae Euang. Saganensis

GOTTFRIDO GVILIELMO MVLLERO, Pastori
Stragenfi

EHRENFRIDO IEREMIAE ROLLERO, Pastori
VVolfersdorffensi

IOHANNI GOTTLOBIO MEINERO, Diacono
Brugenfi

A 2

IOHANNI

IOHANNI ANDREAE CHEMNITIO, Pastori
Substituto Luttensi
IOHANNI GOTTLOBIO MEDICIO, vocato Scho-
lae Gommeranae Rectori
IOHANNI CHRISTOPHORO IANO, Auenſi-Miſnico
IOHANNI HENRICO REPHVNIO, Langenbreitenba-
cenſi - Miſnico
DAVIDI MEHNERO, VValheimio - Miſnico
GOTTFRIDO DAVID, Vratiſlaueriſi Sileſio
CHRISTIANO HOFFMANNO, Vratiſlaueriſi Sileſio
IOHANNI GVILIELMO HICKIO, Oringa-Franco
DAVIDI GVTSCHIO, Vratiſlaueriſi Sileſio
CHRISTOPHORO GOTTFRIDO HASSIO, Niederbo-
brizenſi Miſnico
IOHANNI LEVCHTERO, Vratiſlaueriſi Sileſio
CAROLO CHRISTIANO BEHMIO, Sedinenſi Pomer.
GOTTFRIDO OBSTIO, Glogaueriſi Sileſio
BERNHARDO VVINCKLERO, Vratiſlaueriſi Sileſio
IOHANNI FRIDERICO MICHAELIS, VVittenbergenſi
IOHANNI FRIDERICO FRANCKIO, Bredenfelda-Me-
gapolitano

PHILOSOPHIAE AC BONARVM ARTIVM
MAGISTRIS

IN ACADEMIA VITEMBERGENSI
AVCTORITATE PVBLICA A SE RENVNCIATIS
ORATIONEM HANC OFFERT
ET NOVOS HONORES FELICES FAVSTOSQVE
PRECATVR

IOH. GVILIELMVS IANVS

RECTOR

RECTOR ACADEMIAE MAGNIFICE
PATRES CONSCRIPTI
CIVES AC HOSPITES
ET QVOTQVOT ADESTIS AVDITORES O. O.
HONORATISSIMI

Est haec bonarum artium ac literarum condicio, ut quantum ex magnorum Principum favore patrocinioque incrementi capiunt, tantum illis vicissim ornamenti afferant, et ad recte constituendas firmandasque reipublicae rationes adiuventi praestent. Nam si omnia circumspiciamus, quibus aut salus publica, aut priuatae singulorum fortunae et commoditates uitae continentur, nihil facile reperiemus, quod non a liberali doctrinae studiis praesidium aliquod, uel decus saltem insigne, mutuetur. Primum et sanctissimum ciuitatis uinculum est religio, quae ut animos DEO deuincit, et summa perpetuaque felicitate beat, ita non

minus homines magistratui morigeros reddit, multo-
que efficacius, quam omnium suppliciorum metus, in
officio continet, et a legum violatione deterret. At
nemo, literarum rudis, aut diuina oracula, e quibus illa
haurienda est, recte interpretabitur, aut sanioris doctri-
nae integritatem tuebitur, aut profanorum hominum
calumnias et corruptelas retundet. Vt porro iusti-
tia uigeat, ut eius praesidio singulorum ciuium bona
ab improborum iniuriis defendantur, atque in tuto col-
locentur, ut aequabili omnes iure gaudeant, ut prae-
clara instituta, a maioribus tradita, conseruentur, et re-
cte exposita ad posteros perueniant, non proletaria
quaedam et elegantioris doctrinae expers, sed solida et
erudita legum scientia praestat. Quid dicam de me-
dicina, mechanica, re nautica, ceterisque artibus ad
uitae humanae conseruationem et utilitatem pertinen-
tibus? cum ipse rei militaris usus, quantumcunque a
tranquilla Musarum indole abhorrere uideatur, inge-
niosius illarum inuentis plurimum semper adiutus atque
amplificatus fuerit. Tantum certe abest, ut liberalis
doctrina effoeminet animos, aut bellicae uirtuti ineptos
reddat, ut eosdem et doctissimos uiros, et fortissimos
belli duces fuisse, reperiamus. Exemplo sit nobile il-
lud par Imperatorum, Alexander Magnus, et Iulius Cae-
sar, dictator, alter Aristotelis in philosophia discipulus,
alter Ciceronis in dicenda riuialis: aut, si quis requirat po-
tius literatos, qui in claros Imperatores euaserunt, quam
Imperatores, qui insigniter docti fuerunt, praesto est Epa-
minondas, Thebanus, aut Xenophon, Atheniensis, quo-
rum ille primus fuit, qui fregit potentiam Spartanorum,
hic autem primus, qui uiam strauit ad euerfionem regni
Persarum. Itaque eadem tempora, quibus Aegyptii quon-
dam,

dam, Assyrii, Persae, maximè uero Graeci et Romani, flo-
rentissima habuerunt imperia, etiam literis plurimum fu-
erunt nobilitata: quo factum est, ut praeclarissimis qui-
busque rebus gestis praestantissimi quoque scriptores
contingerent, et quae ad omnem posteritatis memo-
riam maxime insignia erant, elegantissimis etiam mo-
numentis ad illam transmitterentur. Contra ea, ubi li-
terae obdormiuerunt, publica plerumque felicitas
una occidit. Consideremus, exempli causa, in Im-
perio Germanico, barbara illa medii aevi secula, quo-
rum scripta spinosa, horrida, inculta, raucum et
agreste sonant, quorum aedificia Gothicam rudita-
tem, inepte laboriosam, produnt, quorum desormes
picturae et imagines, tabulis, vel nummis impressae,
nihil politum, nihil arte uel ingenio elaboratum refe-
runt; annon eadem secula mores etiam corruptissimos
habuerunt, et bonae frugis sterilia, atque adeo uere
barbara, ferrea et plumbea fuerunt? Tunc nimirum
error et superstitio cum literis religionem ipsam sup-
pressit, sacra contaminauit, diuina humanaque iura per-
uertit, et Pontificum Rom. libidini prostituit, qui nu-
tu suo subditos a legitimo magistratu disiunxerunt, bel-
la ciuilia excitarunt, et imprimis communem patriam no-
stram, militia insuper sacra, quam cruciatam uulgo
uocant, consilio stolidiori, nescio, an infeliciori euentu,
suscepta, exhausta, prorsus tandem ad *ἀναρχίαν* et
anastitatem redegerunt. Quod si hodierna etiam regna
atque imperia inter se comparare uelimus, politissima
quaeque, et literis cultissima maxima felicitate, potentia,
et ipsius rei militaris gloria florere, contra ubi barba-
ries et incitiae regnant, nec suam magistratui auctori-
tatem, nec ciuibus securitatem, neque reip. ordinem et
tranquil-

tranquillitatem satis constare, animaduertimus. Et
sicut olim Graecia, Musarum sedes, tam exiguis con-
clusa finibus, uasto Persarum imperio non tantum par
fuit, sed finem quoque et interitum attulit; sic nos-
tra etiam aetas innumerabiles prope barbarorum copias,
non numero, sed uirtute cultiorum gentium, superatas
profligatasque uidit. Non igitur in postremis Saxo-
niae nostrae bonis numerandum uidetur literarum de-
cus, quod inde ab aliquot seculis illa sibi afferuit, et,
quae DEI immortalis gratia est, adhuc illibatam con-
feruat. Neque enim dissimulandum est, quod, si quam
habet Germania doctrinae laudem, in huius partem illa
cumprimis ueniat, imo ceteris etiam Imperii Ger-
manici prouinciis hoc nomine antecellat. Quanto
autem praestantius hoc beneficium est, tanto maio-
rem laudem meretur eorum, qui his terris praefue-
runt, in prouehendis bonarum artium studiis, cura et
munificentia, cui, si a DEO immortalis discesseris, il-
lud omne acceptum referimus. Quare nihil hoc loco
et instituto alienum me suscepturum, puto, si illorum
memoriam pie recolere, atque adeo merita Principum,
praecipue Electorum Saxoniorum, in rem literariam,
non quidem pro dignitate laudare, sed aliquo saltem
modo adumbrare, et summam recensere ingrediar.
De his ergo breuiter strictimque dicturo, ut Rector
Magnificus, Patres C. ceterique Auditores omnium Ord.
honoratissimi aequas et beneuolas aures praebeant,
qua par est obseruantia et humanitate contendo. *scipis*
Longum esset, neque temporis huius angustia, qua
conclusi sumus, permetteret, singulorum Principum
Saxoniorum in bonas literas merita figillatim perse-
qui. Quare satis habebimus, praecipua saltem summa-
cupasti tim

tim attigisse, ea potissimum, quae, a Septemviris Imperii gentis Misnensis profecta, aut liberalis doctrinae in his regionibus fundamenta iecerunt, aut insigne aliquod incrementum illis attulerunt. In his primo loco mihi commemorandus est FRIDERICVS, cognomine BELLICOSVS, dextra illa Imperii Germanici, sago, dubium, an toga illustrior, qui tertio abhinc seculo Principis VIIviri dignitatem gentilitiis ornamentis primum addidit, atque adeo auspiciousissimum futurae magnitudinis omen cepit. Hic tantus heros Musas, Bohemia emigrantes, quasi humeris suis in Misniam intulit, et liberali hospicio excepit, et praemiis amplissimis retentas Lipsiae, quasi in stabili et mansura sede, collocavit: a quo tempore ciuitas illa non magis aliarum rerum commercii, quam bonarum artium mercatura floruit, atque adeo re ipsa meruit, ut ingeniorum palaestra, sapientiae domus, omnis elegantiae compendium, ciuitatum ditionis Saxonicae lumen ac decus appellaretur.

Quibus uero laudibus te celebrabimus, quibus studiis, officiisque nominis tui memoriam digne satis uenerabimur, FRIDERICE III, primi e gente tua Principis VIIviri pronepos, et uirtutum pariter ac terrarum heres, qui singulari erga DEVM pietate, erga omnes aequitate et iustitia, prudentia, consiliique copia, id consecutus es, ut iam tua aetate legum defensor, consiliorum thesaurus, morum speculum, Imperii Rom. columen, iure tuo, uocareris, et sapientis elogio, quasi proprio, posteritati commendareris, qui oblato, sed abs te prudenter recusato, Imperii diademate, maior et illustrior fuisti, quam alii adepti! Tu, cum, pro sapientia tua, praeclare intelligeres, quantum ex literarum studiis ad rempublicam utilitatis perueniret, nihil ad memoriam

B

riam

riam nominis tui pulchrius nobis relinquere, neque maius arci tuae, ac templo, elegantissime hic exstructis, ornamentum conciliare potuisti, quam diuinae humanaeque sapientiae delubrum cum illis coniungendo. Quod abs te maturo deliberatoque consilio destinatum, et felicissimo auspicio, imo, ut rectius dicam, singulari Numinis diuini providentia, dedicatum, et luculentissimis accessionibus auctum, non tuae tantum aetati profuit, sed seros etiam posteros immortalis beneficio tibi deuinxit. Hoc nimirum, Auditores, ista bonae mentis officina, hoc illud uirtutis ac doctrinae domicilium est, cuius, ad hunc usque diem, tot inter temporum uicissitudines, conseruati, incolas ac ciues nos profiteamur, ex quo diuina ueritas, DEL beneficio restituta, primum exsplenduit, et una cum literarum luce non Germaniam tantum, sed exteras etiam oras collustrauit.

Quaecunque uero sapienter a Friderico constituta fuerant, ea singulari constantia, et magnitudine animi tuenda suscepit IOANNES, frater illius atque successor, qui, cum in turbulenta reipublicae tempora incidisset, recte factorum conscientia fretus, nihil reformidauit, nedum statu suo se dimoueri passus est, peritos gubernatores imitatus, qui turbido etiam mari, clauum tenent, et coorta tempestate, cursum ita dirigunt, ut scopulis syrribusque caute uitatis, nauem feruent, donec in portum inuehantur. Hic tanti literas fecit, ut non ipse tantum eruditorum uirorum consuetudine delectaretur, sed et filios suos illis formandos traderet, ac diligentissime commendaret. Quod cum initio ipsi uerteretur a nonnullis, qui uenationes, decursiones equestres, et alias huiusmodi corporis exercitationes

tiones Principe digniores iudicabant, grauiter aliquando respondit, exigui rem pretii, aut momenti esse, equum regere, uel feras persequi, uel aprum conficere, quod in lixas etiam et calones cadat: sed ut populi imperio regantur, et reipublicae saluti prospiciatur, ad id prudentum et doctorum uirorum consiliis sibi ac filiis suis opus esse.

Atque haec in bonas literas propensio ad posteros eius quasi hereditario transit. Vix enim fascēs a patre sibi relictos susceperat IO. FRIDERICVS, cum singulare illius in hac ipsa Academia documentum daret. Nam ipso anno ∞ 10 XXXIII, quo principatum inierat, urbem hanc, splendido comitatu, cum Io. Ernesto, fratre, Magno, Duce Meclenburgico, Francisco, et Ernesto, Ducibus Brunswicensibus, ingressus, disputationes solennes, quibus Casp. Cruciger, Io. Aepinus, et Io. Bugenhagius ad summos in Theologia honores gradum sibi struebant, per aliquot horas audiuit, iisdemque, ad capessenda insignia Doctorum, sumptus praebuit, et peractis solennibus, non tantum omnes Doctores et Professores, sed etiam ciues Academicos ad conuiuium, in arce sua, regio apparatu instructum, uocauit. At multo etiam maiora propensissima huius uoluntatis suae documenta reliquit, quibus noui conditoris Academiae nostrae nomen iure promeruit. Nam anno MDXXXVI, ipsa die dominica Iubilate, cras in orbem reditura, amplissima illius donationis tabulas dedit, quibus pagos et reditus, a Rudolpho, aliisque Electoribus Saxonis, templo O. S. olim consecratos, ad Academiam transtulit, nouisque accessionibus auxit, et abrogatis Canonicorum titulis, certum professorum numerum constituit, et his, uacante aliquo doctoris Academici mune-

re, idoneos successores nominandi et commendandi potestatem fecit, ac praeter stipendia, pro illius temporis ratione, satis luculenta, omnium tributorum et exactio-
num immunitatem concessit, denique, ut nihil omittet, quod ad augendam Academiae dignitatem pertineret, omnium subditorum bona, siue in oppido, siue in pagis sita, Rectoris et concilii Academici iurisdictioni subiecit. Idem in hac urbe Senatum Ecclesiasticum primum instituit, et quatuor Professoribus constare uoluit, qui de causis, iure Pontificio quondam disceptari solitis, sententias dicerent, atque decernerent. Ac ne hic quidem Principis optimi liberalitas substitit, sed in aliis etiam locis sui uestigia, ad omnem posteritatis memoriam impressa, reliquit, quae tanta fuit, ut nec uero aduerso casu intercipi, nec inexpectata rerum conuersione impediri posset. Cum enim, post infelicem belli Smalcaldici exitum, Princeps ipse in Caesaris potestatem uenisset, et res Protestantium magis indies laborare, atque in angustias redigi uiderentur, in ipsa custodia sua de nouo religionis et bonarum artium asylo instituendo cogitauit, atque ad hoc tenam delegit, amoenitate loci, aërisque salubritate commendabilem, et filiis suis id negotii dedit, ut suo, absentis licet, nomine ac sumtu uiros eruditos undique conquirerent, et nouam bonarum artium officinam dedicarent. Cessit feliciter consilium, et optatis fortuna respondit, ut Musae, dissipatae ac uagae, stabilem in Thuringia sedem inuenirent, ipsius Imperatoris priuilegio, post multas licet difficultates et tergiuersationes, confirmatam. Tertia haec est Academia, Auditores, quae Principibus Saxonis originem et incrementa debet, flore ac celebritate nulli secunda, et prima inter eas, quae, post sacra emenda-
ta, in-

ta, inconsulto Pontifice Romano, Caesarea tantum auctoritate, constitutae sunt. Hanc Princeps religiosissimus, quasi alteram filiam, amavit, et ita in oculis tulit, ut simul ac e custodia sua reuerteretur, eam inuideret, et praeter alia gratiae documenta, imagine sua sigillo impressa, qua hodiernum illa pro insigni utitur, donaret. Quid quod nec moriturus hanc cogitationem deposuit, et per tabulas testamentarias curam Academiae filiis ac heredibus suis ita commendauit, ut ex illius flore optima quaeque promitteret, ex neglectu autem et interitu omnia infausta ominaretur.

Et ita quidem satis Saxoniae nostrae ac ditioribus eo spectantibus, de Academiis prospectum erat. Sed unum ad literarum florem et incrementa adhuc deesse uidebatur, scholae, puta, inferiores, in quibus iuuenes ad altiora et Academica studia rite praepararentur. Nam si quis miretur, cur in tanto eorum, qui uulgo docti appellantur, numero, tam pauci reperiantur, in ullo studiorum genere excellentes, non errauero, si, praecipuam eius rei causam esse, dixerò, quod in prima institutione, a qua, ut totius uitae cursus, ita etiam studiorum ratio pendet, paucissimis idonei praeceptores contingant, aut si quibus contigerint, discentes ipsi eorum disciplinam ante diem deserant, et immaturi in Academias profiliant, atque adeo male iactis fundamentis nihil firmi ac solidi superstruere possint. Huic incommodo sapienter occurrit MA VRITIVS, primus, e propagine Ducum Saxoniae Albertina, Imperii Septemuir, dum tres scholas, quas uocant, Prouinciales instituit, in quibus non modo optimi ac eruditissimi praeceptores honestis stipendiis conducti, sed et plus quam ducenti pueri, in-

genuarum artium studiis dediti, sumtu publico alerentur, ea lege et conditione, ut non ante sexennium, Latinarum Graecarumque literarum studiis transactum, in Academias dimitterentur. Fallor, an id unum adhuc omnium maxime ingruenti barbariei in his regionibus obstiterit, et aliquem elegantioribus literis locum atque honorem conseruauit. Neque uero hoc solum est Mauritii in literas meritum; sed Academias quoque, bello dissipatas, restituit, et inter ipsos armorum strepitus turas praestitit, et nouis etiam praemiis locupletauit.

Fratrem regalis munificentiae gloria non aequauit tantum, sed longissime etiam superauit A V G V S T V S, uel nominis indicio felicitatis publicae amplificator, fausto quodam sidere, et propitio Numine, Saxoniae datus, ut eam, belli calamitatibus afflictam, reficeret, et pristinae tranquillitati restitutam pacis artibus studiisque illustraret. Prima eius cura ad religionem spectabat, quam homines, Caluini placitis clanculum addicti, labefactarant. Horum dolos ille ac fraudes, aegre tandem detectas, magna seueritate repressit, & optimis quibusque Theologis in consilium adhibitis, summo studio id egit, ut coelestis doctrinae puritas, dissensionibus et corruptelis sublatis, integra conseruaretur. Quam cordi illud fuerit optimo Principi, vel hinc intelligere licet, quod inter consultationes Theologorum ea de re institutas, in conclauis suo, flexis saepe genibus, ac supinis manibus, Deum precari consueuerit, ut illorum animos Spiritu suo regeret, nec in decernendis controuersis aberrare, aut a ueritatis uia deflectere pateretur. Effectus harum consultationum fuit Formula Concordiae, qua ad hunc usque diem pro Symbolo con-

consensionis in doctrina et fide utimur, tanto studio procurata, ut plus quam octoginta millia nummum imperialium in eam impensa fuerint. Erat ille Augusti in rem sacram et literariam animus, ut, dum eam iuaret, nulli sumtus nimii ipsi uiderentur. Fructum eius hodieque percipit Saxonia, tot intestinorum diffidorum incommodis liberata, percipiunt sacerdotum uiduae ac pupilli, quibus luculentam pecuniae summam, quotannis distribuendam, assignauit, percipit etiam haec Academia, cuius alumni annuos reditus bis mille florenorum accessione adauxit. Et haec omnia tamen fontem liberalitatis augustae adeo non exhausterunt, ut, post mortem largissimi Principis, decies septies millena millia nummum in aerario Saxonico inuenerentur. Cum sacris illis curis non minus iustitiae tuendae studium coniunxit, et opera praestantissimorum eius temporis Ictorum, in hac et Lipsiensi Academia, ius prouinciale Saxonicum in ordinem redegit, et codicis illius Augustae fundamenta iecit, cuius, ad hunc usque diem, non tantum in scholis forisque Saxonis, sed in multis etiam exteris, maxima est auctoritas: ut adeo religionis cura Theodosium, legum et iudiciorum emendatione Iustinianum Saxoniae reddidisse, ac repraesentasse uideatur.

Quemadmodum uero tanti Principis auspicio feliciter omnia succedebant, ita mors eius nouam rei sacrae et literariae calamitatem minabatur, cum prauis quidam consiliarij, nomine filij ac successoris eius, Christiani I, abusi, corruptelas, tanto labore eiectas, postliminio in Saxoniam reuocare studerent. Sed hanc quoque tempestatem, iam imminentem, depulerunt consilia sapientissimi Principis, FRIDERICI VVILHELMII,
qui

qui, exeunte seculo post C. N. XVI, pro CHRISTIANO II. Electore, adhuc impubere, administrationem Saxoniae suscepit, et tanta cum laude gessit, ut, dum aliqua principum de republ. bene meritorum memoria supererit, nominis eius gloria obliterari nunquam possit. Hic, ut ipse erat eruditissimus, ita uiros ingenio ac doctrina florentes magnis praemiis inuitatos, quasi gremio suo excepit, et beneficiis obligauit. Eodem erga literas amore imbuit Principes agnatos, Elect. Christiani I filios, fidei ac tutelae suae commissos, Christianum II, Iohannem Georgium, et Augustum; quorum ultimus Academiae huic, titulo Rectoris magnificentissimi, aliquandiu praefuit, primus, ineunte superiore seculo, cum pubertatis annos attigisset, ipse Electoratus gubernationem suscepit, Princeps benignitate nulli secundus, et longiori uita dignissimus, qui diem, sine beneficio in alios collato transmissum, se perdidisse, existimabat, et ne uatem quidem tenui fortuna aspernabatur, neque aulae aditu prohibebat, et consimili ratione doctis omnibus, sicubi se dabat occasio, aequum se impertiebat, et ad subleuandas uitae miseriae ingenua quadam facilitate propensum.

Quod autem uiuendi, ac praeclarius indies de re publica merendi spatium Christiano II. natura denegauit, id tanto benignius concessit ac restituit fratri ac successori eius, IOHANNI GEORGIO, qui, periculosissimo reipublicae tempore, Saxoniam ab interitu seruauit, et cum longum atque difficile pro libertate bellum gessisset, id praemii tandem pro labore tulit, ut ditiones suas non modo pacatas, sed insigniter etiam amplificatas cerneret, et rerum praeclare gestarum gloria, in quieta et prospera senectute, perfrueretur.

Hic

Hic tantus Princeps in utraque fortuna literarum rationem habuit, easque rebus aduersis protexit, pacatis restituit, secundis ornauit. Testes eius curae superstites habemus tabulas donarionum, et leges, post uisitatum semel iterumque hanc academiam, de singulorum in ea ordinum ac professorum finibus officiisque latas, quas, ut fundamentum administrationis suae, ad hunc usque diem sancte seruat Ordo noster, et nullius temeritate patitur uiolari.

Nouum et singulare benignitatis erga literas exemplum praebuit, alterumque Saxoniae Augustum reulit IOHANNES GEORGIVS II, Princeps, rerum in toga gestarum gloria, immortalis, qui ut doctos et sapientes uiros, sacris praesertim literis deditos, maximi fecit, ita nihil, quod ad augenda bonarum artium ornamenta pertineret, facile praetermisit. Experta est liberalitatem eius ipsa haec Academia, cui non modo insignes immunitates concessit, sed et patrimonium auxit, ac decem amplius millia nummum partim patribus eius, partim alumnis, ad uictum cultumque, elargitus est.

Nihil de Patris in literarum studia benignitate minuit, neque liberalitatis fontem clausit IOHANNES GEORGIVS III, heros belli pacisque operibus insignis, et inter arma etiam, quae pro communis patriae salute ceperat, de tuendo Musarum flore sollicitus. Nam, ut alia nunc taceam, exstat inter priuilegia Academiae nostrae diploma eius, cum praecipuis facile comparandum,

C

dum, quo omnia et singula beneficia, a maioribus suis, ac speciatim a patre, et auo, apud nos collocata, sigillatim repetit, et, non sine proluxa gratiae testificatione, confirmat. Neque ab illa uirtute et bene de literis merendi consuetudine deflexerunt filii, tanto Patre dignissimi, IOHANNES GEORGIUS IV, et FRIDERICVS AVGVSTVS, qui in hac ipsa Academia quondam formati, ac literis imbuti, constanter eam amarunt, idque, sicubi occasio tulit, re ipsa testati sunt. Et alter quidem, natu maior, in ipso conatu benigne faciendi ereptus, gloriam fratri amplificandam reliquit, qui natura sua benignus et facilis, et antequam regnum susciperet, dignus regno habitus, regium esse duxit benefacere, et beneficiis potius, quam metu, subditos deuincire. Hic igitur, pro uirtute sua, animique magnitudine, inter multas licet bellorum turbas, et deplorandas rerum conuersiones, nihil tamen literati ordinis honori, privilegiis, ac immunitatibus detraxit, quin eam Musis nostris tranquillitatem praestitit, ut utraque Saxoniae Academia semel atque iterum sacra secularia festo ritu celebrarit, et nostra potissimum gratiae regiae fructum ceperit, quando, ad solemnia illa rite peragenda, non modo luculentis muneribus cohonestata est, sed et Principem Iuuentutis Rectorem accepit, et sedecim amplius annis retinuit. Denique uel haec ipsa panegyris, haec praestantissimorum philosophiae candidatorum corona, haec doctissimorum uirorum, honoribus

ribus et praemiis doctrinae fauentium, frequentia publicum felicitatis, qua Musae nostrae, Regis et Nutritoris nostri clementissimi auspicio, fruuntur, documentum praebet.

Haec dum animo colligimus, et nobiscum reputamus, tot illustrissimorum Principum uirtutes, munificentiam, et beneficia in literas collata, quibus, secundum DEVM immortalem, harum florem in Saxonia, et speciatim in Academia nostra, debemus, grata recordatione prosequimur, et, pro sua quisque parte, celebramus, laudibusque in coelum extollimus, utpote dignissima, quae, in illustri loco posita, posteris exemplum praebeant, et cum omnium seculorum memoria adaequentur. Faxit DEVS immortalis, ut cum hac Principum Saxoniorum gloria literarum quoque felicitas perpetua sit, nec ulla temporum iniuria minuatur, nulla caligine aut uetustate obscuretur. Respiciat inprimis almam hanc Academiam, ut sub faustissimo Heroum Saxoniorum regimine, tranquillitatem cum dignitate retineat, et ex omni discrimine periculoque seruata, ingeniorum ubertate magis indies efflorescat, atque adeo DEI recte casteque colendi disciplinam, honesta uitae instituta, et literarum ornamenta ad omnem posteritatem feliciter transmittat!

ULB Halle

3

005 121 825

W 178

Wilb. Polger
Buchbinderei
Bismarckstr. 11, Halle (Saale)

B.I.G.

Farbkarte #13

XXV.
1928 K 944

3, 23
27

IO ACADEMICA
DE
NCIPVM
SAXONIAE
N REM LITERARIAM
XX XI
RVM PHILOSOPHIAE
NUNCIATIONI
K. APR. A. ∞ MDCC XVIII
PRAEMISSA
A
GVILIELMO IANO
COLLEGII PHILOS. DECANO
VITEMBERGAE
VIDVAE GERDESIANAE

1719